

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма співбесіди з української мови містить основні вимоги до знань та умінь абітурієнтів, які вступають на основі базової загальної середньої освіти у 2025 році. Програму для вступного випробування з української мови розроблено на основі Закону України «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту базової і повної середньої освіти та з урахуванням чинної Програми з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів з української мови (5-9 класи) та вказівок Міністерства освіти і науки України.

Матеріал програми складається з чотирьох розділів. Перший із них містить перелік основних тем і понять з української мови, якими повинен володіти вступник. У другому розділі вказано основні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки вступників з української мови. У третьому розділі наведено критерії оцінювання відповіді на співбесіду з української мови. У четвертому розділі зазначено список рекомендованої літератури.

Метою проведення вступної співбесіди є визначення рівня володіння вступниками орфоепічними, орфографічними, морфологічними, лексичними, синтаксичними, стилістичними нормами сучасної української літературної мови та вміннями і навичками виконання практичних завдань.

Матеріал програми розподілено за такими розділами:

1. Фонетика (вчення про звукову систему мови), орфоепія (сукупність правил про літературну вимову).
2. Графіка і орфографія (вчення про передачу звуків на письмі та правила написання слів та їх частин).
3. Лексика і фразеологія (вчення про лексичні і фразеологічні одиниці мови).
Будова слова. Словотвір (морфемний склад слова, способи їх творення).
5. Морфологія (учення про частини мови, форми слів і словозміну).
6. Синтаксис (про будову словосполучення і речення).
7. Пунктуація (вчення про систему розділових знаків, їх типи та правила вживання).

I. ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ТЕМ І ПОНЯТЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Звуки і букви. Наголос.
2. Правила переносу слів з рядка в рядок.
3. Правопис м'якого знака.
4. Правопис апострофа.
5. Правопис великої букви, власних назв.
6. Правопис слів з ненаголошеними голосними.
7. Чергування голосних та приголосних звуків.
8. Подовження та подвоєння приголосних.
9. Спрощення в групах приголосних.

10. Правопис складних та складноскорочених слів.
 11. Правопис слів іншомовного походження.
 12. Правопис прізвищ українського походження.
 13. Правопис префіксів с-, з-, роз-, без-, прі-, пре-, при-.
 14. Правопис суфіксів іменників, прикметників, дієприкметників.
 15. Однозначні і багатозначні слова.
 16. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Діалектні слова. Застарілі слова. Неологізми. Фразеологічний зворот.
 17. Самостійні частини мови.
 18. Службові частини мови.
 19. Закінчення іменників II, III відміни в родовому відмінку однини.
 20. Творення ступенів порівняння прикметників.
 21. Дієприкметниковий та дієприслівниковий звороти.
- Відмінювання числівників.
23. Правопис прислівників.
 24. Правопис займенників.
 25. Правопис складних прийменників.
 26. Написання часток Не, Ні з різними частинами мови.
 27. Написання часток.
 28. Написання складних сполучників.
 29. Словосполучення.
- Члени речення.
31. Види простих речень. Розділові знаки у простих реченнях.
 32. Головні і другорядні члени речення.
 33. Розділові знаки при однорідних членах речення.
 34. Розділові знаки при відокремлених означеннях, прикладці.
 35. Розділові знаки при відокремлених додатках та обставинах.
 36. Розділові знаки в реченні зі вставними словами, звертанням.
 37. Розділові знаки при прямій мові, діалозі та цитаті.
 38. Види складних речень.
 39. Написання двокрапки у складному реченні.
 40. Написання тире у простому та складному реченні.
 41. Написання крапки з комою в простому та складному реченні.

42. Складносурядне речення.
43. Види підрядних речень.
44. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.
45. Стилї сучасної української літературної мови.

II. ВИМОГИ ДО ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ ВСТУПНИКІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (на основі базової загальної середньої освіти)

Учасники вступних випробувань повинні знати та вміти:

1. Правильно писати слова з вивченими орфограмами;
2. Знаходити й виправляти орфографічні помилки;
3. Визначати в словах дзвінкі, глухі, тверді, м'які, шиплячі приголосні;
4. Визначати звукове значення букв у слові;
5. Визначати спосіб творення слів;
6. Знати лексикологію української мови;
7. Розрізняти синоніми, омоніми, антоніми, пароніми, однозначні та багатозначні слова, пряме й переносне значення слів;
8. Розуміти і пояснювати образне значення фразеологізмів;
9. Застосовувати морфологічні норми української мови;
10. Уміти ставити розділові знаки за допомогою вивчених правил у простих та складних реченнях;
11. Розрізняти стилі мовлення;
12. Дотримуватися норм мовленнєвого етикету.

Контрольні запитання

1. Які винятки із правил про написання апострофа і м'якого знака?
2. Які правила написання апострофа і м'якого знака в словах іншомовного походження?
3. У чому особливість написання складних власних назв?
4. Написання яких ненаголошених голосних найчастіше призводить до помилок? Чому?
5. Які чергування приголосних відбуваються при словозміні і словотворенні?

6. Що таке «відкритий» і «закритий» склад? Які правила чергування голосних звуків пов'язані з цими поняттями?
7. У яких випадках відбуваються чергування з нулем звука?
8. У чому відмінність між явищами подвоєння внаслідок збігу приголосних і подвоєння внаслідок подовження приголосних? Як ці процеси впливають на правила переносу слів з рядка в рядок?

9. У яких групах приголосних і за яких умов відбувається спрощення? Назвіть винятки.
10. Які основні правила написання у\в, і\й?
11. Які основні правила написання слів з великої літери?
12. Які чинники визначають правила переносу слів з рядка в рядок?
13. Перед якими приголосними префікс з- переходить у с-?
14. У яких словах пишемо префікс при-?
15. Які зміни відбуваються перед –ськ (ий). –ств(о)? Наведіть приклади.
16. Які є основні способи словотворення?
20. Які є групи іменників за значенням?
21. Яким чином написання прислівників, сполучників, часток пов'язане з їх структурою?
22. Яка різниця між активними й пасивними дієприслівниками?
23. Що є визначальним для написання заперечної частки з прикметниками і дієприкметниками?
24. Як впливає наявність у реченні і позиція щодо однорідних членів узагальнювального слова?
25. Які правила вживання розділових знаків при повторюваних єднальних сполучниках у реченнях з однорідними членами?
26. Чим найчастіше у реченні виражаються відокремлені означення і обставини? Що впливає на визначення розділових знаків в таких реченнях?
27. Які основні правила написання прикладок?
28. Що виражають вставні слова у реченні? Як вони оформлюються в реченні?
29. Якими за структурою бувають звертання? Які розділові знаки при звертаннях?
30. Які відмінності при оформленні прямої мови, діалогу і цитати?
31. У яких випадках у безсполучникових реченнях ставиться двокрапка, а в яких – тире?
32. Які є типи складнопідрядних речень?
33. Що таке односкладне речення? Які його види?
34. У чому відмінність між словосполученням і реченням?

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ВСТУПНИКІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Співбесіда з української мови проводиться усно. Один пакет завдань для співбесіди містить 15 варіантів. Кожен варіант складається з трьох завдань, які відрізняються за складністю. Зміст завдань з предмета відповідає чинній Програмі для загальноосвітніх навчальних закладів, передбачає виконання певних завдань, під час яких необхідно визначити: - рівень базової підготовки вступників (знання теоретичного матеріалу з української мови, вміння розмежовувати частини мови, члени речення, визначити відмінності у вияві спільних

граматичних категорій у різних частинах мови, особливості словозміни частин мови; вміння аналізувати структуру речень);

- практичні навички синтаксичного, лексичного, фонетичного, морфологічного розбору.

Абітурієнти повинні:

- знати зміст мовних понять і термінів;
- розпізнавати мовні явища й закономірності;
- групувати і класифікувати вивчені мовні явища;
- визначати істотні ознаки мовних явищ;
- розуміти значення й особливості функціонування мовних одиниць;
- установлювати причинно-наслідкові зв'язки мовних явищ;
- застосовувати знання з фонетики, лексики, фразеології, морфеміки, словотвору, морфології, синтаксису та лінгвістики тексту в практичних ситуаціях;
- розуміти фактичний зміст, причинно-наслідкові зв'язки, тему, основну думку та виражально-зображувальні засоби прочитаного тексту;
- оцінювати мовлення з погляду дотримання основних орфоепічних, лексичних, морфологічних, синтаксичних норм української мови;
- оцінювати письмові висловлювання з погляду мовного оформлення й ефективності досягнення поставлених комунікативних завдань;
- відрізнити випадки правильного використання мовних засобів від помилкових;
- використовувати різноманітні виражальні засоби, граматичні конструкції, лексичне і фразеологічне багатство української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування;
- оформлювати письмове мовлення відповідно до орфографічних, граматичних і пунктуаційних норм української мови;

При оцінюванні відповіді абітурієнта потрібно керуватися такими критеріями: правильність і повнота відповіді; ступінь усвідомленості, розуміння вивченого; здатність практично реалізувати набуті знання; мовленнєве оформлення відповіді; рівень самостійності абітурієнта під час усної відповіді.

Відповідь абітурієнта має бути зв'язною, логічно послідовною, тематично та ідейно достовірною; відповідаючи, абітурієнт повинен виявляти теоретичні знання з того чи іншого питання, уміння практично застосовувати правила, обґрунтовувати їх, аналізувати визначені програмою мовні явища.

Вступнику пропонується послідовно виконати завдання. Максимальна кількість балів за результатами співбесіди – 50.

Таблиця оцінювання

Номер завдання	Кількість балів
	0-10 балів
	0-15 балів
	балів
Сума балів	50 балів

Бали, отримані за результатами співбесіди з математики та української мови, сумуються і переводяться у шкалу 100-200 балів за наведеною схемою.

Тестовий бал	Шкала 100-200	Тестовий бал	Шкала 100-200	Тестовий бал	Шкала 100-200
1	100	34	134	67	167
2	102	35	135	68	168
3	103	36	136	69	169
4	104	37	137	70	170
5	105	38	138	71	171
6	106	39	139	72	172
7	107	40	140	73	173
8	108	41	141	74	174
9	109	42	142	75	175
10	110	43	143	76	176
11	111	44	144	77	177
12	112	45	145	78	178
13	113	46	146	79	179
14	114	47	147	80	180
15	115	48	148	81	181
16	116	49	149	82	182
17	117	50	150	83	183
18	118	51	151	84	184
19	119	52	152	85	185
20	120	53	153	86	186
21	121	54	154	87	187
22	122	55	155	88	188
23	123	56	156	89	189
24	124	57	157	90	190
25	125	58	158	91	191
26	126	59	159	92	192
27	127	60	160	93	193
28	128	61	161	94	194
29	129	62	162	95	195
30	130	63	163	96	196
31	131	64	164	97	197
32	132	65	165	98	198
33	133	66	166	99	199
				100	200

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авраменко О.М. Українська мова. Довідник. 1500 завдань у тестовій формі. 5-11 класи. – К. : Грамота, 2010.
2. Дудка О.О., Шевелева Л.А. Українська мова. Комплексний довідник. 5-11 класи. – К. : Гімназія, 2011.
3. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: Підручник (рівень стандарту). – К. : Генеза, 2010.
4. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: навчальний посібник. – К. : Вища школа,
5. Пентиліук М.І., Гайдаєнко І.В. Українська мова: Підручник. – К. : Освіта, 2009.
6. Юшук І.П. Українська мова. Практикум з правопису української мови. – К.: Освіта, 2012. – 270 с.
7. Український правопис. – К., 2019.

Інтернет-ресурси